

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girilmesi hakkında kanun lâyihası ve Ulaştırma ve Bütçe komisyonları raporları (1/633)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 2627, 6 - 2075

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girilmesine dair olup Ulaştırma Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 4 . 7 . 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

Mülhak bütçe ile idare olunan Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü, 1936 yılında Bayındırlık Vekâletine bağlı olarak kurulduğu zaman, İngiltere'den iki motörlü ve beheri (6) yolcu taşıyan (4) adet tayyare satın alınmış ve bunlara ilâveten dört motörlü ve (12) yolcu taşıyan (4) adet daha tayyare alınmak suretiyle uçak miktarı 8 e iblâğ edilmiştir.

1939 senesinde İkinci Cihan Harbinin başlaması yüzünden bütün tayyare fabrikaları imalât-larını harb gayelerine inhisar ettirdiklerinden yeniden yolcu tayyaresi mubayaası hemen hemen imkânsız bir hal almıştı.

İkinci Cihan Harbi esnasında siyasi kanallardan temin edilen hususi müsaadelerle Almanya'dan üç motörlü beheri (13) yolcu taşıyan (5) adet ve İngiltere'den de iki motörlü (6) yolcu taşıyan (8) tayyare satın alınması temin edilebilmişti.

Harbin sonunda Amerika Hükümetinin satışa çıkardığı harb malzemesi fazlasından Amerika'dan (3) Mısır ve Almanya'dan (30) adet Douglas tipi tayyare satın alınmıştır.

Bu tayyarelerden üçü Amerika'da ve diğerleri memleketimizde yolcu uçağı haline ifrağ edilerek hava seferleri yapılmaya başlanmıştır.

Şu kadar ki; gerek İngiltere'den ve gerekse Almanya'dan alınmış olanlar elyevm hava seferlerinde kullanılmamakta olup ancak Douglas nakliyatı için imal edilmiş ve sonradan yolcu uçağı haline konulmasına rağmen hem sürat bakımından ve hem de lüzumlu konforun bulunmamasından dolayı hava yolcularına gereken istirahatı temin etmek imkânı hâsıl olamamaktadır.

Halbuki diğer ecnebi hava şirketlerinin yeni imal edilen daha süratli ve daha konforlu tayyarelerle yaptıkları hava seferlerinde Havayolları İdaresinin elindeki tayyarelerle rekabet etmesine imkân olmadığından ecnebi hava şirketlerinin kullandıkları evsafa tayyare kullanmak zarureti hâsıl olmaktadır.

Yeniden tayyare alınmasının idarenin yıllık gelirine karşılık verilen ödenekle temini mümkün olmayacağından her yıl on milyon liradan fazla olmamak şartıyla beş yıl için (38) milyon liralık ödeneye ihtiyaç olduğu tahakkuk etmiş bulunmaktadır.

Yeni tayyare satın alınması için (28) milyon liraya ihtiyaç vardır.

Bu tayyarelerle ilgili bazı teçhizatla diğer mübrem ihtiyaçlar için de (10) milyon lira olmak üzere (38) milyon liralık gelecek yıllara sâri taahhüde girişilmesi suretiyle bu ihtiyacın temini için lüzumlu kanun tasarısı ilişik olarak sunulmuştur.

Bu salâhiyetle alınacak hususların hemen hepsinin yabancı memleketlerden temini ve dolayısıyla (38) milyon liralık bir dövizin bu idareye tahsisi gerekmekte ise de (23 166 640) Türk lirası karşılığı (8 200 000) dolârlık bir kredinin Amerika'da (EXIMBANK) tarafından temini için Vaşington Büyük Elçiliğimiz kanalı ile teşebbüse girişilmiş bulunmaktadır.

Geri kalan (14 833 360) lira karşılığının da her sene döviz bütçeleriyle temini yoluna gidilecektir.

Yukarda bahsolunan (38) milyon lira ile aşağıdaki hususların temini düşünülmektedir :

Lira

22 000 000	Tayyare
6 000 000	Tayyare teçhizatı, motör ve yedek parçaları
5 000 000	Meydan teçhizatı
5 000 000	Mevcut tesislerin ve cihazların yedek parçaları
38 000 000	Toplam

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü, yıllık bütçesiyle ancak elde mevcut uçakları onarmak suretiyle işletebilmektedir.

Halkımızın hava seferlerine karşı gösterdiği rağbeti daha fazla artırmak ve coğrafi vaziyetimiz itibariyle inkişafa her zaman müsait olan dış seferlerimizin muntazaman yapılabilmesini, yeniden tayyare satın alınması ve bunlara lüzumlu mübrem ihtiyaçların temin edilmesine mütevakıf olduğundan bu hususun tatbikini temin için ilişik kanun tasarısının hazırlanmasına zaruret hâsıl olmuştur.

Ulaştırma Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Ulaştırma Komisyonu
Esas No. 1/633
Karar No. 11

8 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

8.VII.1953 tarihinde komisyonumuza havale buyurulan Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesi hakkındaki kanun lâyihası komisyonumuzun aynı tarihteki toplantısında tezekkür edilmiş ve Hükümet gerekçesinde beyan edilen hususlar ihtiyaçların karşılanması bakımından yerinde görülerek mevzu kanun lâyihası teklifi vechile aynen kabul edilmiştir.

Bütçe Komisyonuna havale buyurulmasını saygılarımla arz ederim.

Ulaştırma Komisyonu Reisi	Bu R. Sözcüsü
Samsun	Sivas
N. Berkman	İ. Duygun
Balıkesir	Çanakkale
A. Kalıpsızoğlu	K. M. Kurkut İhsan Karesioğlu
	İmzada bulunamadı.
Diyarbakır	Erzurum
Kâmil Taygı	E. Nutku
	Ordu
	H. Aksoy
	Bitlis
	N. Barut

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Essa No. 1/633
Karar No. 121

11. VII. 1953

Yüksek Reisliğe

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesine dair olup Ulaştırma Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 6/2075 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Ulaştırma Komisyonu raporiyle birlikte komisyonumuza havale olunmakla Ulaştırma Vekili General Yümnü Üresin, Devlet Havayolları Umum Müdür Vekili ve Maliye Vekâleti temsilcisi hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihasının müzakeresi esnasında verilen izahattan da anlaşıldığı üzere bugün Devlet Havayolları İdaresinin elinde mevcut yolcu uçakları konfor, sürat ve vasıfları bakımından ecnebi şirketlerin elindekileri ile rekabet edecek durumda olmadığı, filhakika tekniğin her sahasında olduğu gibi yolcu uçağı imali sahasında da her gün yeni yeni tekâmüller ve inkişaf lar kaydedilmekte bulunduğu ve bu yeniliklere mümkün mertebe ayak uydurarak randımanlı çalışmak lâzım olduğu bedihidir.

Memleketimizin iktisadi sahada gurur verici inkişaf ları kaydedilmektedir. Bu realitenin tabii neticelerinden biri iş adamı için zaman mefhumu kıymeti artıyor. Bunun da başka bir faydesi, seri yolculuğa yani havayollarına karşı rağbetin artmasıdır. Senelerden beri yolcu adedi dolayısıyla Devlet Havayollarının yolcu hasılatı muntazam bir tempo ile artıyor ve önümüzdeki senelerde daha çok artacaktır. Artacak olan hava yolcularının ihtiyacına cevap verebilmek için şimdiden tedbir almak zaruridir.

Devlet Havayolları İdaresinin kendisinden

beklenen gayeye varması veya yaklaşması için memleket içi ve bilhassa memleket dışı hatlarının artırılması ile mümkündür. Bunun için de eldeki hava nakil vasıtaları meydan ve sair teşhizatını mümkün olduğu kadar artırmak iktiza etmektedir.

Bu sebeplere istinaden Hükümetçe sevk edilmiş bulunan kanun lâyihası komisyonumuzca da yerinde görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiş ve lâyihanın birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü maddeleri şeklen değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temenniyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reisvekili
Bursa	Giresun
K. Yılmaz	M. Şener
Bu rapor Sözcüsü	
Siird	Antalya
B. Erden	A. Sarıoğlu
Gümüşane	İçel
K. Yörükoğlu	C. Ramazanoğlu
İstanbul	İstanbul
H. Hüsmen	F. Sayımer
İstanbul	İzmir
M. Sarol	T. Gürerk
Kastamonu	Kırklareli
H. Türe	Ş. Bakay
Kırşehir	Konya
R. Özdeş	R. Birand
Ordu	Seyhan
R. Aksoy	S. Barı
Trabzon	Urfa
S. F. Kalaycıoğlu	N. Açıanal

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünün çeşitli ihtiyaçları için yıllık ödeme miktarı (10 000 000) lirayı geçmemek ve en çok beş yılda ödenmek üzere (38 000 000) liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye Ulaştırma Vekili yetkilidir.

Bu suretle girişilecek taahhütler her yıl Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü bütçe kanunlarına bağlı gider cetvellerinde ayrı bir bölüme konulacak tahsisatla karşılanır.

MADDE 2. — Birinci Madde gereğince girişilecek taahhütler için faizleriyle birlikte yukarıdaki madde de yazılı miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Ulaştırma Vekilinin izni ile Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ve çıkarılacak bonolara kefalet etmeye Maliye Vekili yetkilidir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini Maliye ve Ulaştırma vekilleri yürütür.

Başvekil	Devlet Vekili
A. Menderes	
Devlet Vekili	Adalet Vekili
C. Yardımcı	O. Ş. Çiçekdağ
Millî Savunma Vekili	İçişleri Vekili
S. Kurtbek	E. Menderes
Dışişleri Vekili	Maliye Vekili
	H. Polatkan
Millî Eğitim Vekili	Bayındırlık Vekili
R. S. Burçak	K. Zeytinoğlu
Eko. ve Ticaret Vekili	Sa. ve So. Y. Vekili
F. Çelikbaş	
G. ve Tekel Vekili	Tarım Vekili
E. Kalafat	N. Ökmen
Ulaştırma Vekili	Çalışma Vekili
Y. Üresin	H. Erkmen
İşletmeler Vekili	
S. Yırcalı	

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünün çeşitli ihtiyaçları için yıllık ödeme miktarı (10 000 000) lirayı geçmemek ve en çok beş yılda ödenmek üzere (38 000 000) liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye Ulaştırma Vekili salâhiyetlidir.

Bu suretle girişilecek taahhütler her yıl Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü Bütçe kanunlarına bağlı (A/2) işaretli cetvelde hususi bir fasla konulacak tahsisatla karşılanır.

MADDE 2. — Birinci madde gereğince girişilecek taahhütler için faizleriyle birlikte yukarıdaki maddede yazılı miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Ulaştırma Vekilinin izni ile Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ve çıkarılacak bonolara kefalet etmeye Maliye Vekili salâhiyetlidir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Ulaştırma Vekilleri mezundur.